

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНФЛЯЦІЇ НА ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ

А. В. Ковалець

студентка 4 курсу, група МЕ-41, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., професор О. М. Сазонець

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

В статті проведено аналіз впливу інфляції на оцінку інвестицій шляхом дослідження оцінки інвестиційного проекту з урахуванням та без урахування інфляції, а також проаналізовано доцільність інвестування грошових коштів в будь-які проекти в умовах інфляції.

Ключові слова: інвестиційні процеси, інфляція, іноземні інвестиції, фінанси, ризик інвестування.

В статье проведен анализ влияния инфляции на оценку инвестиций путем исследования оценки инвестиционного проекта с учетом и без учета инфляции, а также проанализирована целесообразность инвестирования денежных средств в любые проекты в условиях инфляции.

Ключевые слова: инвестиционные процессы, инфляция, иностранные инвестиции, финансы, риск инвестирования.

The impact of inflation on the assessment of the investment by the research assessment of the investment project with and without inflation, as well as the viability of funds to invest in any projects in the context of inflation are analyzed in the article.

Key words: investment processes, inflation, foreign investments, finance, investment risk.

Іноземні інвестиції в Україні є, з одного боку, визначальною передумовою розвитку національної економіки, а з іншого – важливим індикатором умов підприємницької діяльності в країні. У зв'язку з цим виникає необхідність зосередити увагу на питаннях іноземного інвестування в Україні. Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування в Україні набувають саме зараз, коли українське суспільство, а не лише національна економіка, опинилось у стані загострення та поглиблення кризових явищ, насамперед інфляції. Сучасні економічні реалії свідчать про те, що українська економіка щонайменше на 50% характеризується як «тіньова». Причина полягає в слабкості державних інститутів та законодавчої системи. Очевидно, що в таких умовах існує ризик репатріації «брудного» капіталу. Несприятливий інвестиційний клімат в Україні включає в себе адміністративні перешкоди, складну систему ліцензування, високий рівень оподаткування і реструктурні функції податкової адміністрації. З огляду на це у світі є більш привабливі для інвесторів країни, ніж Україна. Тому і МВФ прогнозує зниження потоку інвестицій до країн Східної Європи [1, С. 37].

На сучасному етапі головним завданням для України є створення сприятливих умов для інвесторів. Важко робити довгостроковий інвестиційний прогноз, та можна говорити про чинники, від яких залежатиме обсяг інвестицій. Якщо процес ефективних реформ буде продовжено, це стане важливим аспектом привабливості для іноземних інвесторів [2, С. 42].

Дослідженням проблем залучення іноземних інвестицій в національну економіку значну увагу приділяли такі вчені, як В. М. Герзанич, О. Д. Данілов, Г. М. Івашин, В. В. Козик, М. Д. Лесечко, А. С. Музиченко, В. А. Федоровський, Г. М. Филюк, А. О. Черемис, О. М. Черемис, О. Г. Чумаченко. Такі вчені, як М. Д. Лесечко, А. О. Черемис, О. М. Черемис, аналізували особливості інвестиційного клімату в Україні та його вплив на інвестиційні процеси [1, С. 27-54]. Вплив інфляції на потоки іноземних інвестицій розглядався в наукових працях О. Д. Данілова, А. С. Музиченка, Г. М. Филюк та інших [2]. Причини низького рівня інвестиційної активності досліджували В. М. Герзанич, В. В. Козик [3, С. 312].

Метою статті є проведення аналізу впливу інфляції на показники ефективності іноземних інвестиційних проектів.

В українському суспільстві склалася думка про шкідливість, навіть згубність інфляції для економічного розвитку. Можна зустріти твердження, що вона є концентрованим виразом мало не всіх негативних явищ в українській економіці. Є навіть думка, що зростання цін було атрибутом ринкової економіки протягом усієї її історії: «Скільки існують товарно-грошові відносини, стільки ж часу існує явище інфляції» [3, С. 256].

Будь-які інвестиції пов'язані з певним ризиком. Мабуть, найменший з них пов'язаний з інвестиціями в цінні папери з фіксованим відсотком. Деякі з них можуть призводити до теоретично необмежених зворотних ефектів.

Інфляція суттєво впливає на господарську діяльність підприємств і, передусім, на величину їх грошових потоків. Для визначення реальної величини грошового потоку витрат, виручки або прибутку необхідно розділити номінальну величину цього потоку на індекс інфляції. Інфляція по-різному впливає на інвестиційні можливості підприємства і його поточний фінансовий стан. Таким чином, при інфляції ускладнюється процес оцінювання інвестиційного рішення; виникає додаткова потреба у джерелах фінансування: зростають відсотки на позиковий капітал і ставки дисконтування; утруднюється використання такого джерела довготермінового фінансування, як випуск облігацій; підвищується ступінь диверсифікації інвестиційного портфеля підприємства. Загалом, в умовах інфляції інвестування грошових коштів у будь-які операції виправдане лише в тому разі, коли прибутковість вкладень перевищуватиме темпи інфляції [4, С. 175].

Основними причинами невизначеності є інфляція, зміни в технології, хибна одиниця проектної потужності, порушення строків будівництва тощо. Проблема невизначеності посилюється також порушенням часових строків на виконання кожної фази проекту. Тому комерційні банки мають визначити вплив інфляції на оцінку інвестицій, оцінити результати аналізу чутливості проекту, аналізу безбитковості та аналізу еквівалента впевненості. Рішення про проведення такої оцінки приймається банком лише в тому випадку, якщо існують серйозні сумніви відносно життєдіяльності інвестиційного проекту, який буде профінансовано за рахунок кредиту.

Інфляція – це загальне підвищення цін. Коли зростає інфляція, реальна вартість сподіваних грошових потоків падає. Якщо інвестор не врахує ризик інфляції, то NPV або IRR можуть бути штучно завищені. Таким чином, у процесі аналізу інвестиційного проекту варто врахувати інфляцію, коригуючи або грошові потоки за проектом, або ставку дисконту.

Індекс інфляції, або, що теж саме, індекс споживчих цін – показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Індекс споживчих цін виявляє зміну вартості фіксованого споживчого набору товарів та послуг у поточному періоді відносно попереднього. Споживчий набір товарів та послуг – це набір найбільш уживаних і важливих для споживання в домогосподарствах товарів та послуг. Встановлюється централізовано і є єдиним для всіх регіонів України.

Проаналізувавши дані наведені в таблиці, можна зробити висновок, що індекс інфляції 2018 року порівняно з минулими періодами дещо знизився, що свідчить про позитивні зрушення в економіці України [4].

Таблиця

Індекс інфляції за 2016-2018 рр. [4]

Місяць	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відхилення 2018 до 2016 р.
Січень	100,9	101,1	101,5	0,6
Лютий	99,6	101,0	100,9	1,3
Березень	101,0	101,8	101,1	0,1
Квітень	103,5	100,9	100,8	-2,7
Травень	100,1	101,3	100,0	-0,1
Червень	99,8	101,6	100,0	0,2
Липень	99,9	100,2	99,3	-0,6
Серпень	99,7	99,9	100,0	0,3
Вересень	101,8	102,0	101,9	0,1
Жовтень	102,8	101,2	101,7	-1,1
Листопад	101,8	100,9	101,6	-0,2
Грудень	100,9	101,0	101,9	1
За рік	112,4	113,7	107,4	

Проведення аналізу впливу інфляції на показники ефективності інвестиційних проектів зумовлює використання при цьому таких понять як номінальна сума грошових коштів та реальна сума грошових коштів.

Реальна сума грошових коштів не враховує зміни купівельної спроможності грошей внаслідок інфляції. Номінальна сума грошових коштів – це оцінка реальної суми з врахуванням зміни купівельної спроможності внаслідок інфляції [1, С. 70].

Інфляційне коригування грошових потоків при прогнозуванні рівня доходів від інвестицій може бути виконане шляхом використання двох типів цін: незмінних (постійних) та поточних (прогнозних).

Постійні ціни забезпечують зіставність різночасових показників. При проведенні попереднього аналізу інвестиційного проекту, як правило, найчастіше використовуються саме ціни, зафіксовані на рівні, що існує у момент ухвалення рішення. Якщо грошові потоки розраховуються в постійних цінах, то розрахунки слід проводити в твердій валюті. Саме з цієї причини у більшості випадків при аналізі проектів міжнародними організаціями використовуються грошові потоки в постійних цінах, виражені в доларах США або євро. Розрахунок грошових потоків в гривнях слід проводити в поточних (прогнозних) цінах.

Питання про те, як інфляція впливає на інвестиції, мабуть, одне з найважливіших при поточних умовах в Україні. В умовах відносно високого рівня інфляції ваші інвестиції, які, здавалося б, приносять гарний прибуток, в реальності просто зберігають купівельну спроможність грошей, в кращому випадку. Питання про те, як інфляція впливає на ваші інвестиції варто задати собі в першу чергу тим, у кого фіксований дохід (тобто всім, хто на зарплаті, не «прив'язаний» до інших валют, пенсії, у кого депозит, власникам облігацій).

Різні фінансові інструменти по різному реагують на інфляцію. У той час як, наприклад, безкупонні облігації взагалі не захищені від ризику втрати своєї купівельної спроможності, акції мають більш надійний захист від інфляції [3, С. 239].

З огляду на нові проінфляційні фактори (зокрема, зростання цін на енергоресурси та пшеницю, більш активне, ніж очікувалось, збільшення заробітних плат тощо) Національний банк підвищив оцінку інфляції на 2018 рік (з 8,9% до 10,1%). Дія цих факторів та пов'язані з ними високі інфляційні очікування відобразатимуться також на інфляції наступного року (прогноз підвищено до 6,3%). Тож інфляція залишатиметься на рівні вищому за цільовий діапазон довше, ніж очікувалось раніше і увійде в його межі в I кварталі 2020 року та досягне

середньострокової цілі 5,0% наприкінці 2020 року [4, С. 79].

Основним фактором зниження інфляції на прогнозованому горизонті будуть достатньо жорсткі монетарні умови, які склались унаслідок низки попередніх підвищень облікової ставки. Крім того, через очікуване уповільнення трудової міграції відбудеться зниження тиску на зростання заробітних плат. Також зростання цін обмежуватиме стримана фіскальна політика через необхідність погашення значних обсягів державного боргу та помірні темпи імпортованої інфляції за відносно низької курсової волатильності.

Інфляційне таргетування є ефективним способом контролю над суспільними очікуваннями щодо інфляції. Суспільні очікування важливі настільки, наскільки інфляція сама породжує себе: якщо всі очікують зростання цін, люди вимагатимуть вищих зарплат та самі підніматимуть ціни, таким чином реалізуючи свої ж інфляційні очікування. Схожим чином, якщо всі вважають, що інфляція буде низькою, вони не вимагатимуть підвищення зарплатні та не підвищуватимуть ціни, що стримуватиме інфляцію. З іншого боку, якщо населення настроєне скептично і передбачає високу інфляцію, стримування інфляції вимагатиме більш жорсткої монетарної політики, що призводитиме до нижчого економічного зростання.

Базова інфляція до кінця 2018 року уповільнилась до 7,9%. Стримуючий вплив жорсткої монетарної політики, а також вторинні ефекти від уповільнення продовольчої інфляції вже переважали вплив основних проінфляційних чинників, зокрема високих темпів зростання доходів населення. Найменше подорожчали у минулому році компоненти базового Індексу Споживчих Цін із значною імпортованою складовою на тлі відносно стабільності номінального обмінного курсу (передусім відносно кошика валют-партнерів), а також харчові продукти з високим ступенем обробки. Однак, серед стримуючих чинників залишатимуться ефекти перенесення на окремі компоненти базової інфляції підвищення світових цін на пшеницю [2, С. 54].

Значне подорожчання нафти з початку року вже досить швидко відобразилося на вартості палива на українському ринку, відповідно прогноз зростання цін на паливо в поточному році переглянутий до 17,5%. Вторинні ефекти будуть різноспрямованими, оскільки підвищення виробничих витрат та їх перенесення на споживачів компенсуватиметься погіршенням умов торгівлі та відповідним послабленням конкурентоспроможності зовнішньої торгівлі. Тож інфляція палива в наступні роки уповільнюватиметься до 7,4% та 5%, переважно відображаючи зміну світових цін на нафту в гривневому еквіваленті.

Комплекс економічних, соціальних та інших проблем в Україні не буде розв'язано за рахунок зовнішньої допомоги. В рамках Національного інвестиційного плану, з метою створення привабливого інвестиційного клімату, необхідно запровадити систему пільгового оподаткування прямих іноземних інвестицій та прямих національних інвестицій у проекти розвитку пріоритетних галузей. Має бути забезпечений вільний ввіз та вивіз з країни валюти, доходів, дивідендів в рамках реалізації пріоритетних інвестиційних проектів, сприятливий митний режим прямих іноземних інвестицій, гарантії їх захисту та захисту прав власності інвесторів. Подібний інвестиційний клімат підвищить рівень інвестиційної привабливості країни. Він стане важливим засобом подолання деструкцій в економіці країни, які гальмують її розвиток.

Список використаних джерел:

1. Василик О. Д. Теорія іноземних інвестицій : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2016. 480 с.
2. Школьник І. О., Дехтяр Н. А., Люта О. В. Інфляція : практикум. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 218 с.
3. Озеров І. Х. Основы инвестиционной науки. М., 1917. 457 с.
4. Сайт аналітичного центру CEDOS. URL: <http://www.cedos.org.ua> (дата звернення: 02.04.2019).
5. Сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.04.2019).
6. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 02.04.2019).